

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060110

DOM
2014-11-20
Stockholm

Mål nr
M 11676-13

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2013-12-13 i mål nr M 4099-13, se bilaga A

KLAGANDE

1. Ahmis Handelsbolag, 969746-3892

2. Nämnden för Miljö & Hälsoskydd i Kungsbacka kommun
434 81 Kungsbacka

MOTPARTER

1. Bildelsbasen i Kungsbacka Aktiebolag, 556321-7453

2. I.E

3. L.E

4. J.G

5. K.G

6. S.G

7. M.G

Dok.Id 1170902

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

8. J.N

9. L.S

10. H.W

11. I.W

SAKEN

Tillsyn på grund av rök och lukt från restaurang Cyrano på fastigheten Tullen 8 i Kungsbacka kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen avslår överklagandet.

YRKANDEN M.M. I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Nämnden för Miljö & Hälsoskydd i Kungsbacka kommun (nämnden) och **Ahmis Handelsbolag** (Ahmis) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska fastställa nämndens beslut den 18 april 2013, § 44.

Bildelsbasen i Kungsbacka Aktiebolag (Bildelsbasen), **I.E L.E, J.G, K.G, S.G, M.G, J.N, L.S, H.W** och **I.Whar** motsatt sig ändring.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Nämnden har anfört i huvudsak följande. Den utredning som genomförts har varit mycket omfattande men utredningen ger inte stöd för att det föreligger sådana störningar för de kringboende att det är fråga om olägenhet för människors hälsa enligt miljöbalken. Någon objektiv risk för sådan olägenhet finns inte heller. Nämnden har bland annat besökt de klagandes lägenheter vid sju olika tillfällen under tid då vedeldningen pågått. Inte vid något av dessa tillfällen kunde rök konstateras i bostäderna. Vid ett fåtal besök har viss röklukt uppfattats på innergården. Omfattningen har dock varit så liten att det inte bedömts vara en olägenhet. Västra Götalandsregionens Miljömedicinska Centrum har på nämndens uppdrag gjort en utredning och bland annat mätt bensenhalten. Röken från verksamheten orsakar, enligt utredningen, en viss ökning av luftföroreningshalten vid och i de aktuella bostäderna men halterna är inte farliga. Det har också gjorts analyser av tillufts- och frånluftsfilter i en lägenhet. Analyserna visar att tilluftsfiltret till övervägande del innehöll kiselpartiklar, vilket kan ha varit damm från en byggnation i området och inte rök från den aktuella vedeldningen. Dessutom innehöll frånluftsfiltren ett högre antal partiklar än tilluftsfiltren. Smutsen i lägenheterna bedömdes bero på andra faktorer än vedeldningen.

Nämnden har förståelse för att till exempel lukt från restauranger kan vara störande för de människor som bor inom tätbebyggt område. Det kan inte uteslutas att röklukt från restaurang Cyranos verksamhet kan förekomma på gården och även inne i de klagandes bostäder. Detta med utgångspunkt i ventilationens utformning och nuvarande placering av restaurangens skorsten. Nämnden har därför bemödat sig att utreda de inkomna klagomålen och verksamheten på ett grundligt sätt. Anledningen till att nämnden inte gått vidare och utrett eventuella skyddsåtgärder eller kostnad och nytta av sådana beror på att den gjort bedömningen att det inte föreligger en olägenhet i miljöbalkens mening. Även om människors oro ska kunna utgöra en olägenhet för hälsan så måste oron stödjas av medicinska eller hygieniska rön. Utredningen visar att oron i detta fall inte har något sådant stöd och inte heller att det finns en tillräckligt stor risk för olägenhet.

Ahmis har anfört i huvudsak följande. Bolaget äger restaurang Cyrano i Kungsbacka. Det har konstaterats att det inte förekommer lukt i lägenheterna och att det inte föreligger någon fysisk hälsofara. Utredningarna, som är tillräckliga, visar också att det inte är sot utan byggdamm som fastnat i luftfiltren. Den olägenhet som möjligen finns kan alltså inte härledas till deras verksamhet. Bostadsrättsföreningens ventilations-system är dessutom bristfälligt. Restaurangen har redan vidtagit en rad försiktighetsåtgärder, exempelvis genom att till hälften elda med briketter i stället för ved och att installera en starkare fläkt samt begränsa öppettider och eldningstider i vedugnen. De har även lämnat förslag på att dra skorstenskanalen längs bostadsrättsföreningens fasad upp till taknocken för att släppa ut röken där, men det har bostadsrättsföreningen inte accepterat. Det skulle vara för ingripande att förelägga dem att vidta ytterligare försiktighetsåtgärder eller att förbjuda verksamheten med hänvisning till psykisk ohälsa eller olägenhet eftersom sådana omständigheter inte är styrkta.

Bildelsbasen AB m.fl. har anfört i huvudsak följande. Lukten, sotet och rökgaserna bidrar till oro och rädsla för att utveckla eller förvärra sjukdomar. Så som skorstenen är utformad bolmar röken från restaurangen ner på gården eller Storgatan, beroende på vindriktning. Miljömedicinskt Centrum har mätt bensenhalten i tre av lägenheterna men inte partikelhalterna. Mätningen gjordes under vintern när problemen är som minst och slutsatsen var att halterna inte innebär någon hälsorisk för friska personer.

Merparten av de boende i bostadsrättsföreningen är emellertid äldre och har en känsligare hälsa och sjukdomshistorik. Flera av de boende har drabbats av fysiska besvär på grund av situationen. De platsbesök som gjorts ger inte en rättvisande bild av förhållandena. Olägenheterna är inte tillfälliga utan har pågått varje dag under lång tid.

Folkhälsomyndigheten har i remissyttrande anfört i huvudsak följande. Den utredning som kommunen har genomfört med anledning av klagomålen är omfattande och innehåller flera, var för sig relevanta, utredningsmoment. Det konstateras att kommunen har genomfört fler inspektioner än vad som vanligen görs vid en klagomålsutredning. Vidare har kommunen låtit en expertfunktion utföra mätningar, i vissa lägenheter och på balkonger, av bensen som är en markör i rök från eldning med ved. Att kommunen bedömer att det inte föreligger olägenhet för människors hälsa i miljöbalkens mening framstår endast indirekt av kommunens åtgärd att avskryva ärendet utan åtgärd. Omständigheter som bör ha betydelse för bedömningen av om det föreligger olägenhet för människors hälsa finns inte redovisade i utredningen eller är så sparsamt beskrivna att kommunens slutsats – att olägenhet för människors hälsa i miljöbalkens mening inte föreligger – framstår som orimlig. Det konstateras att de mätningar som gjordes av den miljömedicinska konsulten utformades för att få underlag för att bedöma eventuella hälsorisker av vedröken. De utformades inte för att studera lukt och luktstörning. Av det miljömedicinska yttrandet framstår vindförhållanden, vindriktning och lägenhetens placering i förhållande till skorstenen och friskluftsintaget som väsentliga faktorer för om röklukt uppkommer eller ej. Det tycks som om boende på lägre våningsplan har upplevt större olägenheter och det tycks också som de boende på Norra Torggatan är särskilt drabbade, eftersom alla de som klagat har adress Norra Torggatan. Detta finns dock inte tydligt redovisat i utredningen. Sammantaget menar myndigheten att utredningen har brister och att flera av dessa omständigheter kan vara avgörande för bedömningen av om det finns olägenhet för människors hälsa i miljöbalkens mening. Lukt kan i sig vara en olägenhet i miljöbalkens mening om den är påtaglig och ofta eller ständigt förekommande. Oro för risk för sjukdom kopplat till rök från vedeldning kan vara en psykisk olägenhet. Normalt borde placeringen av skorstenen i förhållande till bostädernas friskluftsintag utgöra en stor risk för att röklukt kan komma in i lägenheterna. Det tycks även vara så att flera lägenheter har sitt friskluftsintag på

fastighetens innergård, där det från inspektionerna finns uppgift om förekomst av rökluft. Dessa omständigheter borde ha varit föremål för en närmare analys av nämnden. I avsaknad av sådan analys kan myndighetens bedömning av nämndens slutsats inte bli annan än att nämndens slutsats är orimlig.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Rättsliga utgångspunkter för bedömningen i sak

Alla som bedriver en verksamhet som kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön måste iaktta miljöbalkens allmänna hänsynsregler och vidta de försiktighetsmått som behövs. Det är verksamhetsutövaren som har bevisbördan för att dessa förpliktelser följs. Av 9 kap. 3 § miljöbalken följer att med olägenhet för människors hälsa avses störning som enligt medicinsk eller hygienisk bedömning kan påverka hälsan menligt och som inte är ringa eller helt tillfällig. Sådana störningar som inte kan visas vara direkt hälsoskadliga men som ändå på ett påtagligt sätt inverkar på människors psykiska välbefinnande omfattas också av bestämmelsen (se prop. 1997/98:45, Del 2 s. 109 och MÖD 2004:63).

Vad gäller regelverket avseende skorstenar kan följande nämnas. I Boverkets byggregler (föreskrifter och allmänna råd) som gällde då aktuell skorsten installerades, BFS 2008:6, BBR 15, och med samma lydelse i senare utgivna byggregler, anges följande under p. 6:743 Skorstenshöjd

Rökgaser och avgaser ska släppas ut via skorstenar som är tillräckligt höga för att erhålla god skorstensverkan och förhindra att olägenheter uppstår kring byggnaden eller i dess omgivning. Skorstenar ska också placeras så att rökgaser och avgaser inte förs tillbaka till luftintag, öppningsbara fönster, dörrar, balkonger och dylikt i byggnaden eller överförs till närliggande byggnader.

Allmänt råd

Skorstenar för eldstäder med märkeffekt upp till 60 kW bör dels mynna över nock, dels minst 1,0 meter över taktäckningen, om inte särskilda förhållanden föreligger. Vid val av skorstenshöjd bör hänsyn tas till bl.a. förhärskande vindriktning, brandfara vid fastbränsleledning och risken för gnistspridning.

Regler för beräkning av skorstenshöjd för eldstäder med en märkeffekt över 60 kW ges ut av Naturvårdsverket.

Frågan om det finns behov av ytterligare utredning

När en tillsynsutredning enligt miljöbalken genomförs måste givetvis alla relevanta observationer antecknas. Om de påstådda störningarna gäller utsläpp i form av rökgaser bör i regel – vilket nämnden har gjort i detta fall – platsbesök göras. Eventuellt kan även mätningar av föroreningshalter behöva genomföras. Av naturliga skäl är även uppgift om aktuell vindriktning vid respektive observation typiskt sett av betydelse för bedömningen och bör alltså inte utelämnas. Det är således en brist att den utredning som nämnden har utfört i vissa delar saknar sådan information. Området som nu är aktuellt utgörs emellertid av stadsbebyggelse i kvartersmark och flerbostadshuset där restaurangverksamheten bedrivs har en innergård mot vilken de boende i huset har fönster. Dessa förhållanden tillsammans med att den aktuella skorstenen är mycket lågt placerad i förhållande till omgivande byggnader och dessutom följer taket ett antal meter, vilket sannolikt leder till att rökgaserna kyls av, gör att det torde vara mycket svårt att dra några säkra slutsatser om hur bland annat vindens riktning påverkar rökgaserna när dessa passerar ut ur skorstenen. Mot denna bakgrund finner Mark- och miljööverdomstolen att det trots den påtalade bristen inte finns skäl att genomföra ytterligare utredning för att ta ställning till frågan om eldningsverksamheten medför sådan olägenhet som avses i 9 kap. 3 § miljöbalken.

Mark- och miljööverdomstolens bedömning i övrigt

Inledningsvis kan konstateras att de utsläpp som härrör från restaurang Cyranos verksamhet är till art och omfattning sådana att det är fråga om en miljöfarlig verksamhet.

Av utredningen framgår sammanfattningsvis att eldning med björkved eller briketter sker i ugnen ungefär tolv timmar per dag året runt, med undantag för några få dagar. Det framgår även att det i samband med kommunens platsbesök inte har noterats röklukt inne i lägenheterna men däremot i trapphus och på innergården. Skorstenens placering är sådan att röken släpps ut på låg höjd i förhållande till omgivande byggnader. Risk finns därför att röken virvlar ned på innergården mot vilken de klagande tillika boende på fastigheten Tullen 10 har sina friskluftsintag. Det bör i detta sammanhang understrykas att det framstår som uppenbart att Boverkets byggregler om

hur en skorsten ska konstrueras och placeras inte har följts. Restaurang Cyrano har visserligen startat verksamheten en tid innan byggnaden på fastigheten Tullen 10 uppförts men de nya förhållandena förändrar inte verksamhetens skyldighet att följa miljöbalkens hänsynsregler och vidta nödvändiga försiktighetsmått. Skyldigheten förändras inte heller av att verksamhetsutövaren har uppmärksammat de aktörer som var involverade i byggnationen på att problem skulle kunna uppstå på grund av utsläppen av rökgaser och därtill presenterat förslag på hur de eventuella problemen skulle kunna lösas.

Mot bakgrund av omfattningen av eldningsverksamheten kan man inte utifrån de iakttagelser som har gjorts i samband med nämndens sju besök på platsen fastslå att rökluft endast förekommer i trapphus och ute på gården. Det finns därför inte skäl att ifrågasätta de klagandes påståenden om att rökluft även förekommer inne i deras bostäder. Av samma skäl finner Mark- och miljööverdomstolen vidare att det får anses utrett att verksamheten ger upphov till sådana olägenheter som avses i 9 kap. 3 § miljöbalken. Att det som framkommit under utredningen inte talar för att störningen direkt är hälsoskadlig ändrar inte den bedömningen.

Frågan om verksamheten bör bli föremål för tillsynsåtgärder bör handläggas av nämnden. Överklagandena ska därför avslås och underinstansernas avgöranden, att målet ska återförvisas till nämnden som bör utreda möjliga åtgärder och deras rimlighet, stå fast.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Roger Wikström och Peder Munck, tekniska rådet Mikael Schultz samt tf. hovrättsassessorn Henrik Jonsson, referent.

Föredragande har varit Camilla Fylkehed.

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2013-12-13
meddelad i
Vänernsborg

Mål nr M 4099-13

KLAGANDE

1. Ahmis HB, 969746-3892

2. Nämnden för Miljö & Hälsoskydd i Kungsbacka kommun
434 81 Kungsbacka

MOTPARTER

1. Bildelsbasen AB

2. I.E

3. L.E

4. J.G

5. K.G

6. S.G

7. M.G

8. J.N

Dok.Id 252907

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1070 462 28 Vänernsborg	Hamngatan 6	0521-27 02 00 E-post: mmd.vanersborg@dom.se	0521-27 02 30	måndag – fredag 09:00-16:00

9. L.S

10. H.W

11. I.W

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen Hallands läns beslut 2013-10-28 i ärende nr 505-3427-13, se bilaga 1

SAKEN

Klagomål på rök och lukt från restaurang Cyrano på fastigheten Tullen 8 i
Kungsbacka kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

YRKANDEN M.M.

Nämnden för Miljö & Hälsoskydd i Kungsbacka kommun har överklagat länsstyrelsens beslut och yrkat att nämndens avskrivningsbeslut ska fastställas.

Nämnden har sammanfattningsvis anfört följande.

- Att detta ärende är relativt grundligt utrett och att nämnden, i det fall som det beslutas om ytterligare utredningar, behöver tydlig vägledning om vad som ska utredas
- Att utredningarna inte visar att olägenheten är så stor, och så tydligt kopplad till restaurang Cyrano att så ingripande åtgärder som att förbjuda eldning är rimliga
- Att frågan om Cyranos rökutsläpp inom tätbebyggt område utreddes redan vid etableringen. Då fann kommunen att Cyrano kunde etablera sig
- Att restaurang Cyrano fanns på plats innan huset på tullen 8 planerades och byggdes, samt att restaurangen tydligt påpekade till kommunen och till byggherren att de har en skorsten som släppet ut rök, i akt och mening att förebygga dagens situation
- Att de undersökningar som utförts inte lyckats minska de boendes psykiska obehag trots resultaten. Nämnden tror därför inte att ytterligare mätningar skulle hjälpa även om resultaten skulle visa på att ingen hälsofara föreligger. Nämnden är däremot beredd att göra ytterligare mätningar om så anses motiverat. Hittills har dock nämnden ansett att nuvarande omfattning på utredningen varit rimlig med hänsyn taget till både problemets art och omsorg av skattebetalarnas pengar.
- Att psykisk olägenhet i form av rädsla för sjunkande värde på lägenheten inte omfattas av miljöbalken.

Ahmis HB har överklagat länsstyrelsens beslut på närmare anförda skäl och yrkat att nämndens beslut ska stå fast

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen har gått igenom materialet i målet och funnit att det inte har kommit fram något som skulle vara skäl att ändra länsstyrelsens beslut.

Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV427)

Överklagande senast den 3 januari 2014.

Gunnar Bergelin

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Gunnar Bergelin, ordförande, och tekniska rådet Gunnar Barrefors.